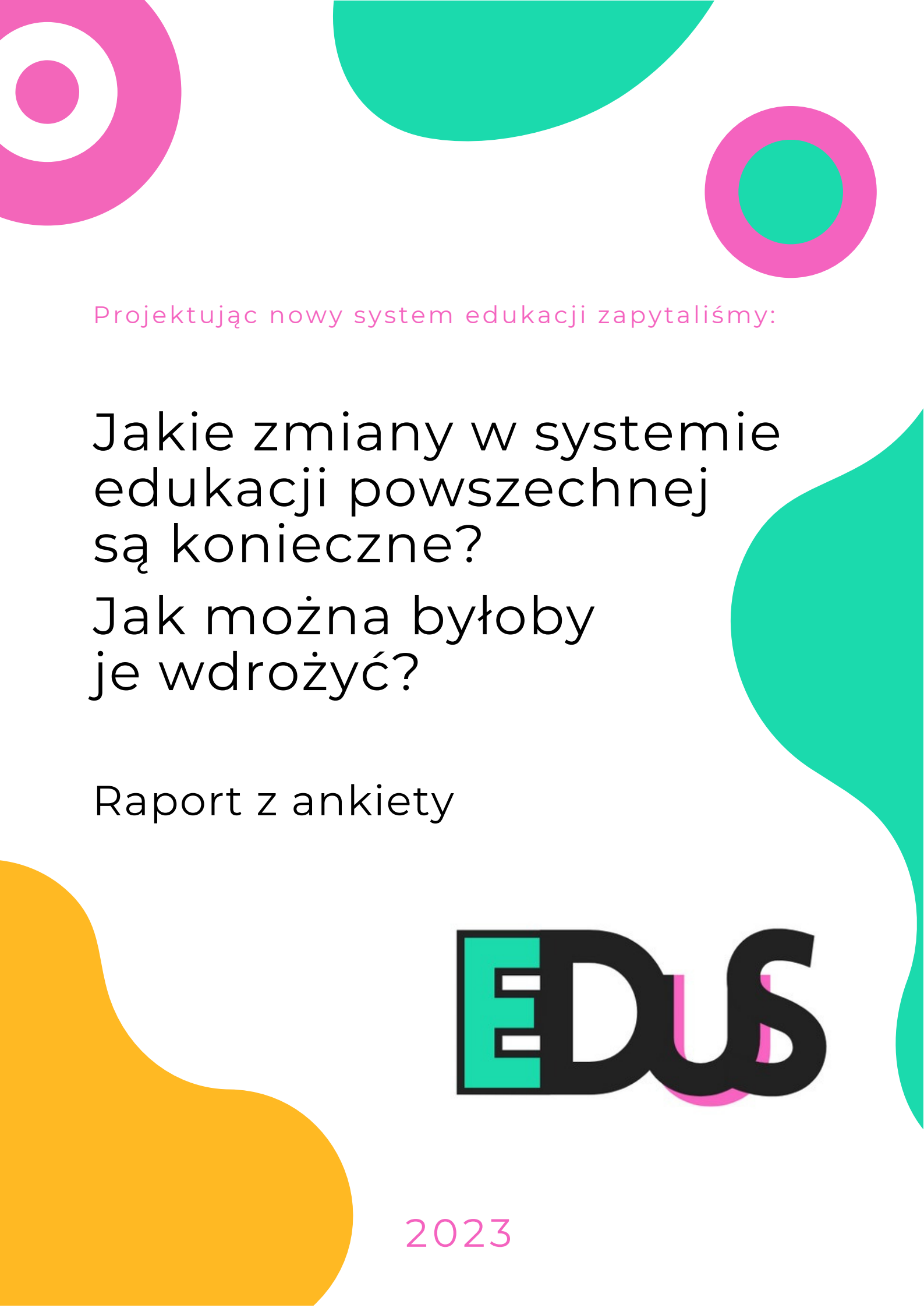




Projektując nowy system edukacji zapytaliśmy:

Jakie zmiany w systemie
edukacji powszechnej
są konieczne?

Jak można byłoby
je wdrożyć?

Raport z ankiety

EDU

2023

Słowem wstępu

Świat pędzi i zmienia się w bardzo szybkim tempie. Zmieniają się także potrzeby ludzi. Do tych zmian powinny dostosować się systemy edukacyjne, aby mogły kształtować świadomych, zaangażowanych obywateli oraz spełniać wymagania stojące przed różnorodnym, integracyjnym społeczeństwem.

Mając to na uwadze, przeprowadziliśmy ankietę wśród polskiego społeczeństwa pytając, co należy wziąć pod uwagę przy opracowywaniu nowego systemu edukacji. Uznaliśmy, że kluczowe jest zrozumienie potrzeb, problemów i oczekiwań wszystkich stron zaangażowanych w system edukacji i proces nauczania.

Nasze pytania skierowaliśmy do:

- nauczycieli,
- dyrektorów szkół,
- rodziców,
- uczniów:
 - szkół podstawowych,
 - liceów, techników,
 - szkół branżowych,
- pracowników urzędów, kuratoriów, ministerstwa,
- edukatorów.

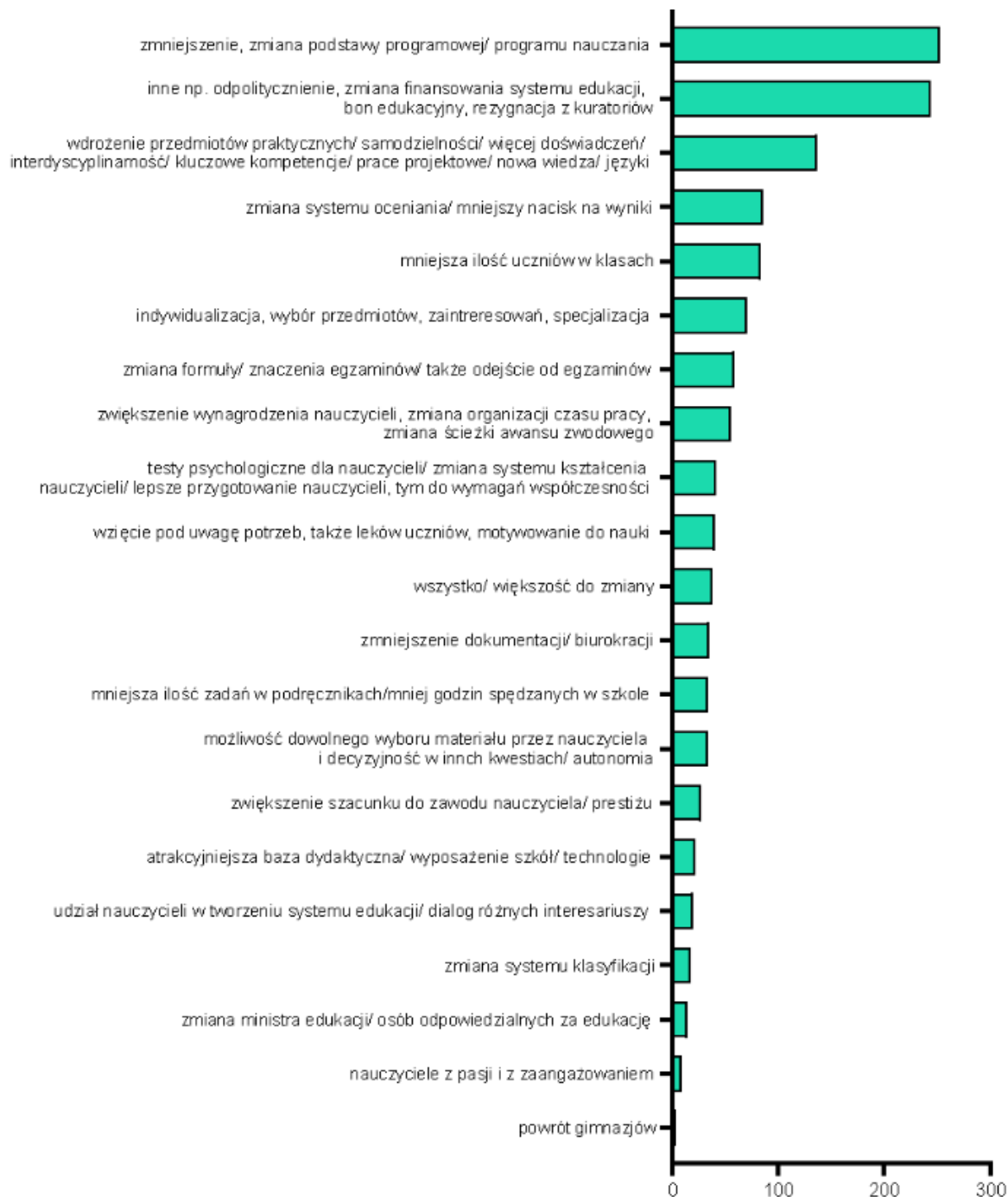
Badanie ankietowe przeprowadzone zostało w okresie kwiecień-maj 2023 r. Otrzymaliśmy 2508 odpowiedzi.

W poniższym raporcie prezentujemy odpowiedzi na pytanie:

Jakie zmiany w systemie edukacji powszechnej są według Ciebie konieczne? Jak można byłoby je wdrożyć?

NAUCZYCIELE

Jakie zmiany w systemie edukacji powszechnej są według Ciebie konieczne? Jak można byłoby je wdrożyć?



NAUCZYCIELE

Nauczyciele oczekują zmiany w podstawie programowej i programie nauczania. Widzą potrzebę wdrożenia przedmiotów praktycznych, uczenia poprzez doświadczenia, interdyscyplinarnego łączenia przedmiotów, postawienia na kluczowe kompetencje przyszłości oraz współpracy w projektach.

Nauczyciele chcieliby zmiany organizacji i finansowania obecnego systemu nauczania, jednak w tym obszarze brak spójnej wizji, jak miałyby to wyglądać. Nauczyciele proponowali różnorodne rozwiązania, które miałyby zwiększyć wybór form i metod nauczania, autonomię edukatorów i edukowanych oraz wpłynąć na odpolitycznienie szkolnictwa.

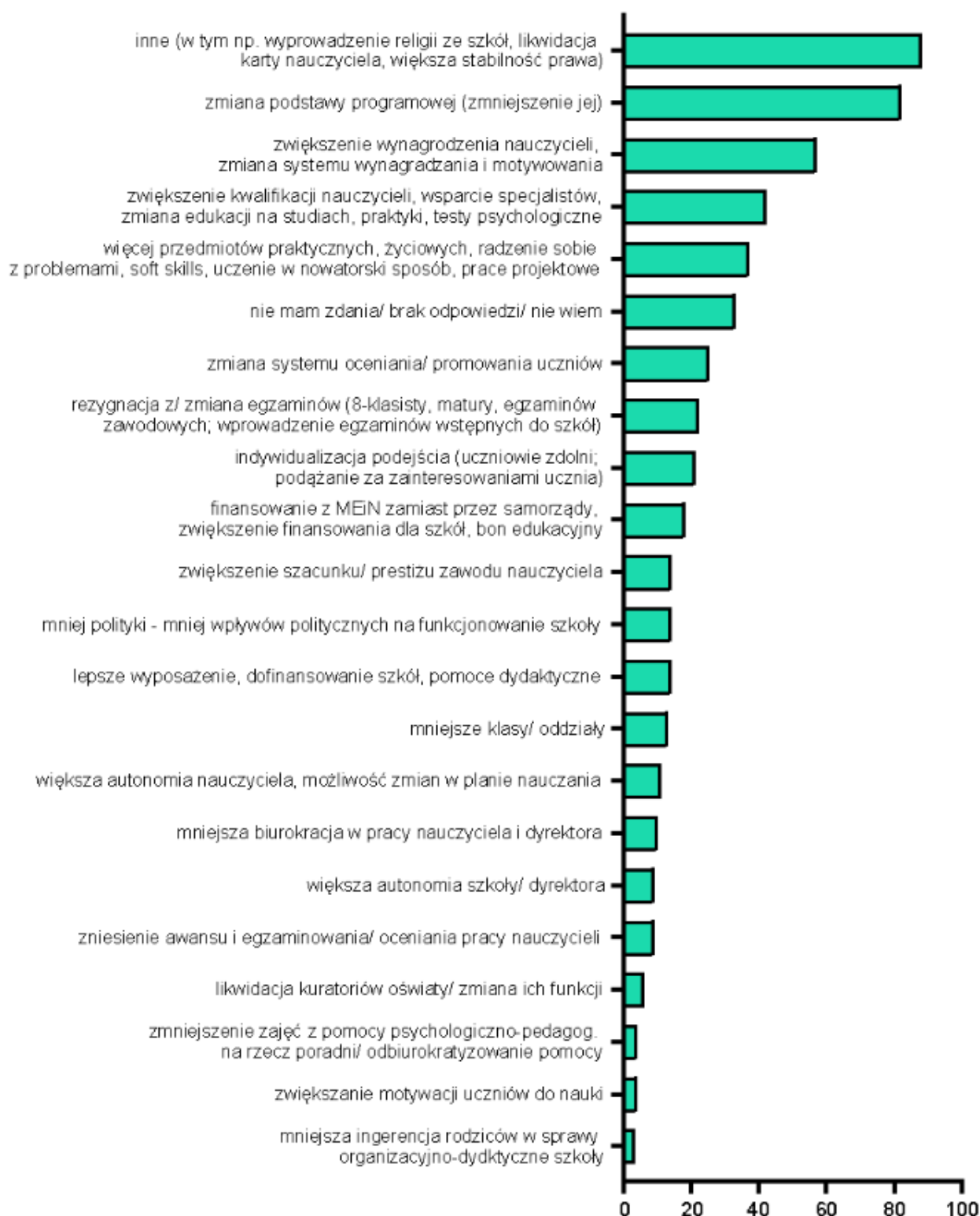
Nauczyciele chcieliby wraz z innymi interesariuszami współtworzyć projekt nowego systemu edukacji.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Poprawa bazy dydaktycznej i technologicznej w zakresie pomocy przydatnych w nauczaniu, brak rejestracji czasu pracy pedagoga/nauczyciela (bardzo często przekracza on 40 godz./tydz. + ciągła dyspozycyjność) i niskie wynagrodzenie, trudność w określeniu specyfiki i czasu poświęconej pracy na stanowisku dydaktyka (tu też zróżnicowanie -czy np. polonista, matematyk czy wuefista) i np. pracownika z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej (pedagoga lub psychologa).**
- **Szkoła powinna uczyć uczniów myślenia, a nie bezmyślnego uzupełniania testów.**
- **Wyposażenie szkół w nowoczesne technologie i przygotowanie nauczycieli, by umieli z nich efektywnie korzystać.**
- **Szkoły powinny mieć większe możliwości egzekwowania wymagań czy zasad, które w szkole obowiązują, jak na przykład wygląd uczniów, czy obowiązek szkolny.**

DYREKTORZY

Jakie zmiany w systemie edukacji powszechnej są według Ciebie konieczne? Jak można byłoby je wdrożyć?



DYREKTORZY

Dyrektorzy potrzebują zmian legislacyjnych, pozbycia się skostniałych wymagań, które bardziej przeszkadzają w prowadzeniu szkoły niż pomagają, a także stabilizacji prawa.

Dodatkowo zauważają problem braków kadrowych, oraz niedostatecznego przygotowania nauczycieli do pełnienia obowiązków, co wskazują, że wynika z ich niewłaściwego procesu kształcenia i doszkalania. Zwracają także uwagę na problem wypalenia zawodowego nauczycieli. Dlatego chcieliby zmian w szkoleniu i zatrudnianiu nauczycieli, jak również oczekują pomocy specjalistycznej z zakresu prawa i psychologii.

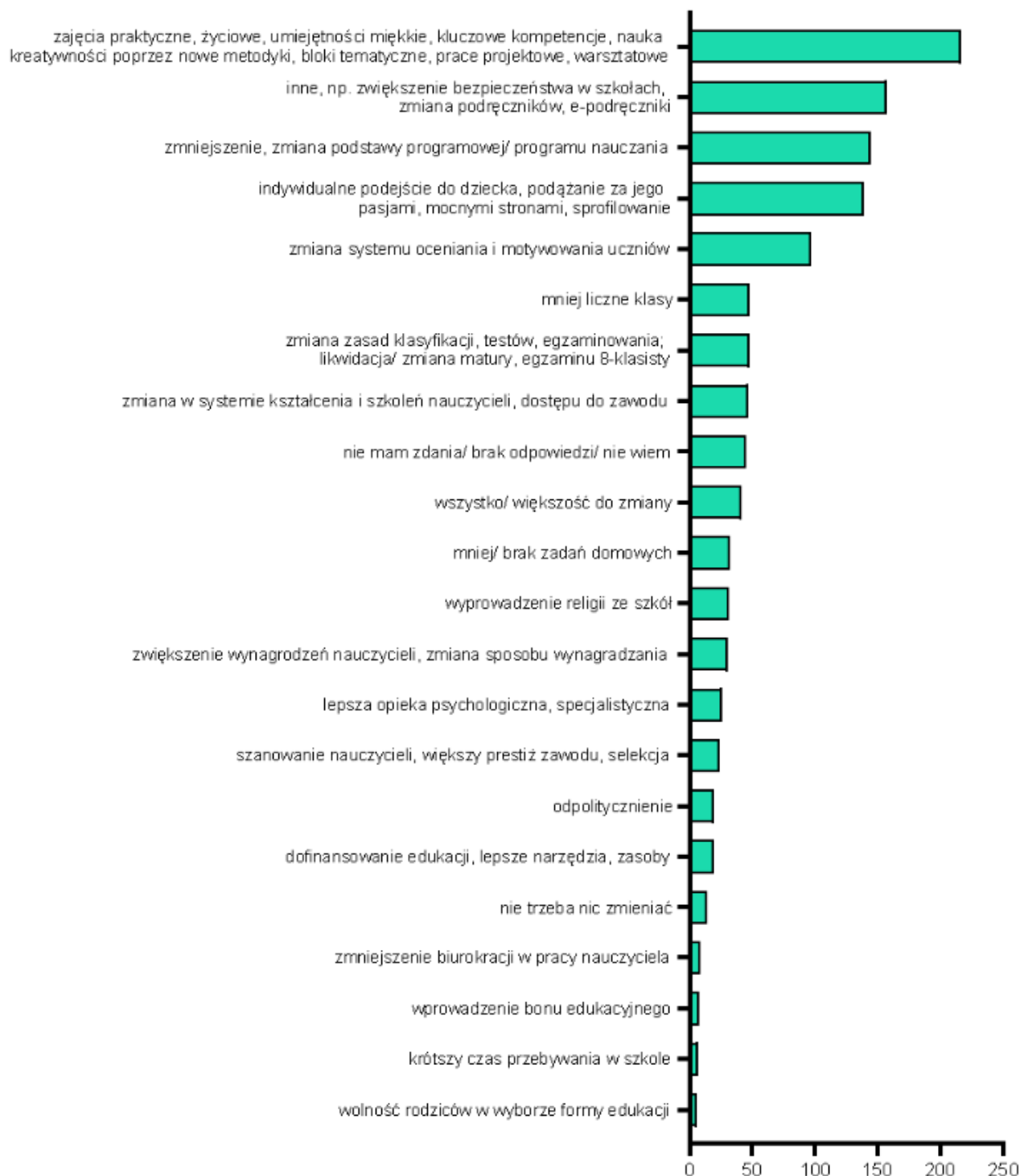
Dyrektorzy wskazują na problem zbyt małej autonomii, nadmiernej biurokracji, ograniczających lub niejasnych przepisów, a także na sytuację finansową szkół. Stąd wnioskuje o zmiany w tym zakresie.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Zmiana ramowych planów nauczania, wynagrodzenie nauczycieli, szacunek do zawodu nauczyciela, mniej polityki, rodziców odsunąć od spraw organizacyjno-dydaktycznych szkoły.**
- **Kształcenie kadry pedagogicznej i zupełna (kompleksowa) zmiana wynagradzania nauczycieli za pracę.**
- **Konieczna jest zmiana w zakresie podstawy programowej, jest przeładowana i niedostosowana do rzeczywistych potrzeb oraz system naboru do szkół średnich. Należało by zmienić to odgórnie. Podstawa powinna być podstawą, i nauczyciel powinien mieć możliwość realizowania dodatkowych treści zgodnie z potrzebami, zainteresowaniami uczniów. Ponadto uważam, że zamiast egzaminów po 8 klasie mogły by być egzaminy wstępne do szkół - ukierunkowane na konkretne kompetencje uczniów danej szkoły.**

RODZICE

Jakie zmiany w systemie edukacji powszechnej są według Ciebie konieczne? Jak można byłoby je wdrożyć?



RODZICE

Rodzice chcą dla swoich dzieci szkoły nastawionej na edukację, a nie rywalizację. Chcą szkoły, która nie jest opresyjna i przytłaczająca, a przyjazna i wspierająca.

Dlatego rodzice postulują o zmniejszenie przeładowania materiałem, ilości godzin nauki w szkole i w domu, konieczności dokształcających korepetycji pozaszkolnych a także liczby testów i sprawdzianów. Zamiast "wkuwania na blachę" chcą dla dzieci edukacji w kierunku samodzielnego myślenia, rozwiązywania problemów i kompetencji miękkich. Stawiają na zajęcia praktyczne i przygotowujące do przyszłego życia społecznego i zawodowego.

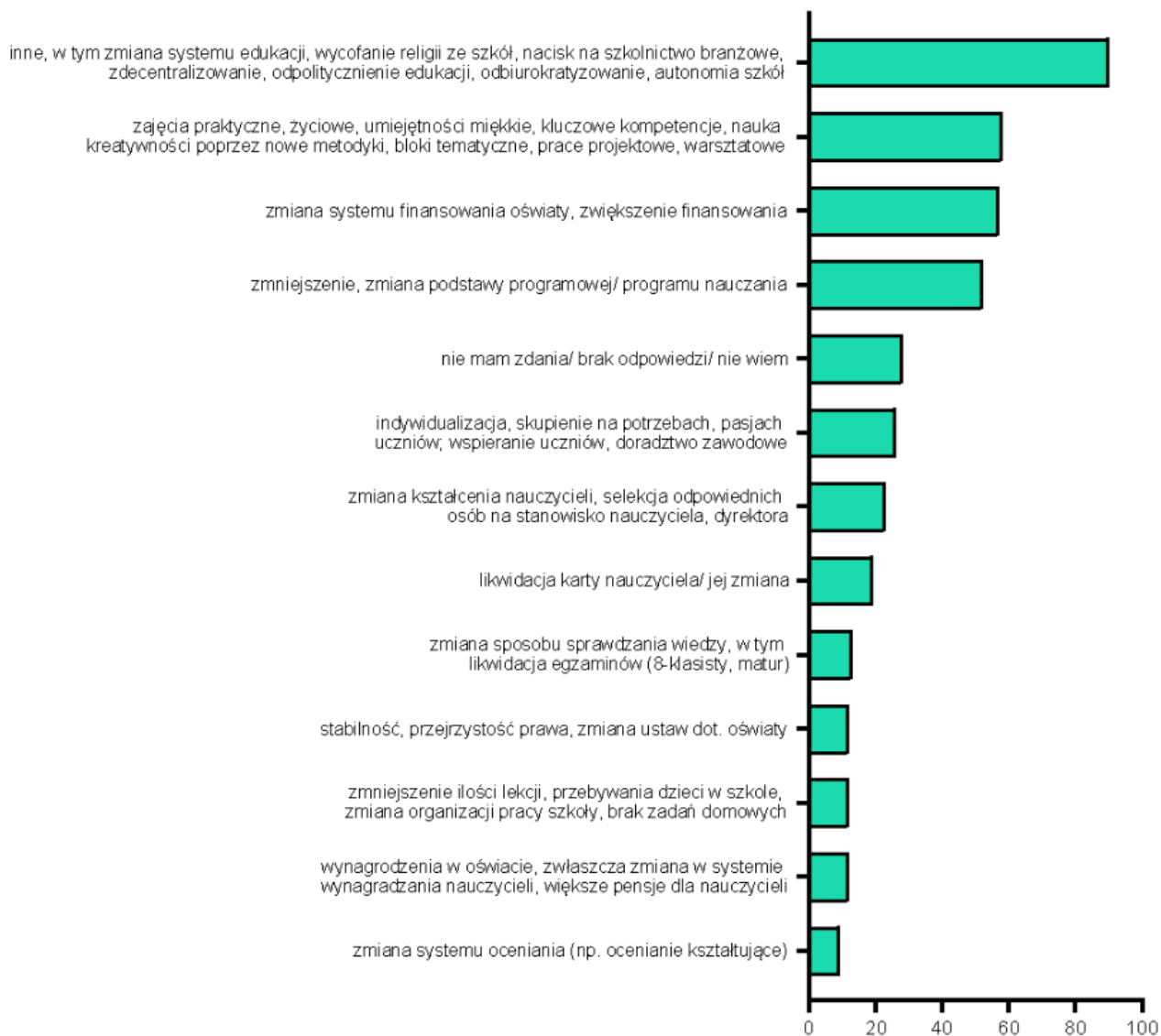
Rodzice chcą, by ich dzieci w szkole były bezpieczne i miały zapewnioną opiekę psychologiczną. Aby szkoły wykazały się troską o dobrostan oraz indywidualnym i podmiotowym podejściem w nauczaniu.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Przebudowa systemu edukacji, skupienie na potrzebach ucznia. Odejście od testomanii, mniejsze klasy. Zakaz rankingowania szkół. Nie przeładowywanie programu zbyt dużą ilością teorii łatwo dostępnej w Internecie. Wsparcie twórczego rozwoju dziecka.**
- **Wprowadzenie zajęć uczących samodzielnego myślenia - prowadzenie debat, projekty badawcze, prace pisemne na podstawie własnych lektur i tekstów kultury; poprawa finansowania nauczycieli; likwidacja ocen wyłącznie wg klucza; wprowadzenie w starszych klasach tutoringu; odchudzenie podstaw programowych; edukacja seksualna obowiązkowa; przeniesienie religii do parafii; opieka psychologiczno-pedagogiczna w każdej szkole.**
- **Likwidacja obecnego systemu (nie ma sensu pudrować trupa). Wprowadzenie bonu oświatowego do wykorzystania w różnorodnych autonomicznych szkołach bez centralnie narzuconego programu, podstawy i metod nauczania, sztucznego podziału na roczniki. Pozostawić wolność wyboru formy edukacji rodzicom.**

PRACOWNICY URZĘDU

Jakie zmiany w systemie edukacji powszechnej są według Ciebie konieczne? Jak można byłoby je wdrożyć?



PRACOWNICY URZĘDU

Pracownicy urzędów przede wszystkim stawiają na zmianę organizacji systemu edukacji. Podobnie jak dyrektorzy szkół, oni także widzą potrzebę odpolitycznienia szkolnictwa, zwiększenia autonomii przy jednoczesnym zmniejszeniu biurokracji i zawiłości legislacyjnych.

Postulują także o zmianę modelu finansowania szkolnictwa i ogólnie zwiększenia nakładów finansowych na prowadzenie szkół, zwłaszcza w kontekście zmiany systemu wynagradzania pracowników związanych z systemem edukacji.

Zauważają też problem z przeładowaniem materiałem oraz archaicznymi formami nauczania, niedostosowanymi do potrzeb nowoczesnego świata.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- “ —
- **Zbyt duże upolitycznienie. Konieczna jest zmiana organizacji roku szkolnego, sposobu nauczania. Zbyt mało przerabia się materiału w szkole. Nie powinno być zadawane do domu. Nauka w szkole powinna wystarczyć do ogarnięcia materiału.**
 - **Niepotrzebna wiedza jest wpychana do głów, zamiast uczyć faktycznie przydatnych rzeczy stosowanych w życiu. W szkołach nie uczą też psychologii, relacji z drugim człowiekiem, co znacznie ułatwiłoby budowanie więzi międzyludzkich oraz możliwe, że ograniczyło by bardzo powszechny bullying w szkołach, a później nawet w pracy. Polepszyłoby to też empatię do drugiego człowieka i nawet na ulicy ludzie nie byłiby tacy obojętni wobec drugiego człowieka...**
- ” —

Podsumowanie

Analiza wyników ukazuje wyraźne oczekiwania nauczycieli, dyrektorów, rodziców i pracowników urzędów względem systemu edukacji. Istnieje jednomyślne dążenie do zmian w podstawie programowej, z naciskiem na **praktyczne** przedmioty, **interdyscyplinarność**, rozwijanie kluczowych kompetencji i projekty uczące **współpracy**.

Rodzice poszukują edukacji opartej na rozwoju, niekoniecznie na rywalizacji. Dążą do **odciążenia** dzieci od nadmiernego obciążenia materiałem oraz przymusu korepetycji. Pragną edukacji promującej **samodzielne myślenie** i **umiejętności praktyczne**, przy równoczesnym zapewnieniu **opieki psychologicznej**.

Wszystkie grupy wyrażają też potrzebę zmian organizacyjnych i finansowych. Dyrektorzy i pracownicy urzędów wskazują na potrzebę **zmian legislacyjnych, zwiększenia autonomii, zmniejszenia biurokracji**, w tym pozbycia się zbędnych i przestarzałych wymagań. Zaznaczają również problemy kadrowe, niedostateczne przygotowanie nauczycieli oraz wypalenie zawodowe, co wymaga reform w kształceniu i wsparciu specjalistycznym.

Wszystkie te oczekiwania łączą się w postulat tworzenia bardziej elastycznego, dostosowanego do współczesnych potrzeb, przyjaznego i zindywidualizowanego systemu edukacyjnego.

Takich właśnie odpowiedzi udzielili respondenci na pytanie:

Jakie zmiany w systemie edukacji powszechnej są według Ciebie konieczne? Jak można byłoby je wdrożyć?